

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Commensis, Et Commendatarijs. Cap. Nonvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

DE COMMENDIS, ET

Commendatarijs.

CAP. NONVM.

S V M M A R I V M.

- 1 **C**ommenda quid est, & quotuplex. num. 2.
- 3 Commenda nõ reuocatur sine causa.
- 4 Commenda est titulus Canonicus.
- 5 Commendatarius an veniat appellatione Prelati.
- 6 Episcopus an possit commendare ecclesiam, & infra quantum, & quot tempus.
- 7 Patroni sunt vocandi cum ecclesia confertur in commendam.
- 8 Episcopus iure nouissimo visitat omnia beneficia commedata.
- 9 Ecclesia parochialis cui in commendam datur, vnde dicemus pauca scientia ad materiã, & præcticam visitationis, Primo, q̄ cõmenda est custodia ecclesie, seu gubernatio alicui cõmissa, vt dicit gl. in c. nemo deinceps, de elec. lib. 6. idq̄ sepius fit propter necessitatẽ euidẽtẽ ecclesie, vel propter eius utilitatẽ, itẽ, & personæ, vt infra dicetur, & aliquã de iure cõmittitur fieri. iux. c. cum dilecta, §. dictũ in super, de rescrip. Barb. conf. 2. n. 1. incipit solemn. 2. vol. vbi multa ponit pro intellectu rex. & gl. eiusd. capituli nemo deinceps. † Est aut commenda duplex proprie loquendo, Perpetua, & Temporalis. Prima, quia tã de curatis, quã non
- 10 Commendas plures suratas quis habere non debet. Et qualiter habens teneatur eas dimittere, nu. 11.
- 12 Visitatio fit eo modo in commendatario, sicut in parochio.
- 13 Commendatarij non debent diminuerẽ cultum diuinum, aut mutare solitum statum ipsius ecclesie. Commendatarius habet plenam administrationem, nu. eo.
- 14 Commendatarius tenetur facere professionem fidei.

Cum plerumq̄ ecclesias, & simplicia beneficia in commendam dari visum sit, et cathedrales, & maiores. † videndum est de ipsis commendis, earumq̄ commendatarijs, & congrua visitatione in ipsis, sub breuitate tamen, cum de commenda, & ei pertinentibus ample scripserit Aeneas de Falco. in tract. comm. prout ipsemet refert in tract. refer. 3. q. prin. n. 11. vbi multa addendo dicit Gõme. in regul. de inũ. resign. q. 1. 3. in alia de idioma te, q. 5. & de trienn. q. similiter 5. Rebuff. in prax. benef. p. 2. tit. de comm. latius Mando. in ipsa 32. Regul. Can

non curatis beneficiis perpetuo in
 persona conceditur, & de hoc verbo,
 perpetua cōmenda meminit synod. 4
 Gener. Trident. sess. 7. de reform. c. 4.
 & paulo inferius dicam, & ponunt
 doct. in alleg. c. nemo deinceps per il
 lum tex. & temporalis, vel ad certum
 tempus a Papa determinatum, vel
 quousque providebitur. (non tamen
 sapius fit, cum beneficia non debeāt
 dari ad tempus, sed perpetuo, c. San-
 ctorū. 70. dist. in c. veniens de fil. pres-
 byt. in c. 1. de cappel. mon. lib. 6. quia
 talis est natura beneficii, vt perpetuo
 dum viuit beneficiatus duret. alia gl.
 in clem. quia contigit. §. vt autem de
 3 relig. dom.) † Hęc igitur commenda
 temporalis, licet possit ad nutum re-
 uocari. 61. dist. c. obitum, & Rebuff. de
 pacif. poss. nu. 6. quando fuit facta in
 5 ruitu loci, non personæ, namq; si re-
 spectu personę durabit, eius vtilitate
 sic requirente, vt ibidē dicit Rebuff.
 n. 62. licet Papa habeat plenariam
 dispositionem omnium beneficiorū.
 c. 2. de præb. & in omnibus ecclesiis
 singulariter, & vniuersaliter habet
 plenitudinem potestatis. not. Innoc.
 in c. cum pridem. de pact. non tamen
 solet sine causā reuocare, vt scribit
 idem Rebuff. de euocat. q. 7. n. 64. &
 in titu. de commend. in praxi benefi-
 nu. 67. cum seq. ex illa regula. Nullū
 esse priuandum suo beneficio sine
 causa. not. Doct. per illum tex. in c. 2.
 de constit. c. inuentum. 16. quæst. 7.
 & in dubio non præsumitur Papam
 vti potestate absoluta. Bal. in l. si. versi-
 attamen. C. de quadr. præscr. nec est 6
 verum, prout de consuetudine expe-
 rimur, quod dicit Gem. in d. c. nemo
 deinceps, commendam datam, non
 ad vtilitatem ecclesię, sed personæ

non

non valere, nam, & merita persona-
 rum id etiam exigunt. c. de multa. de
 præben. † Nempe videmus, quod cō-
 menda dicitur titulus canonicus. c.
 dudum lo. 2. de elect. gl. in ipso c. ne-
 mo deinceps & sequuntur cōmuni-
 ter Doc. Archid. in c. si propter. de re
 scri. lib. 6. & Rebuff. per plures notab.
 rationes, de pacif. poss. n. 47. cum seq.
 Gem. eo. cap. nemo. Moderni in suo
 tract. de cōmend. (& a pari iudica-
 tur cū beneficio. inde bene dixit gl.
 in præfato c. nemo, quod volens im-
 petrare beneficium tenetur facere
 mentionem de cōmenda, quā habet,
 alias vacaret, per c. si motu proprio
 de præb. lib. 6. quia tenetur exprime-
 re omnia requisita, ponit optime Fel.
 in c. in nostra, de rescrip. vbi, quę sunt
 exprimēda.) † Ex quo licet aliqui ve-
 lint, q̄ commendatarius non dicatur
 Prælatus, sed bene habere administra-
 tionē. 21. q. 2. c. relatio. & doct. vbi su-
 pra, vt sic sint duo contraria in simul,
 q̄ ecclesia careat Prælato, & quod nō
 possit impetrari, est tñ affinis præla-
 to. imo hodie dicimus, quod cōmen-
 datarius, maxime perpetuus, est ve-
 rus prælatus, cum habeat plenariam
 administrationem in spiritualibus, &
 temporalibus, Barb. eo. cons. 2. n. 25.
 vol. 2. & regulatur atrēta qualitate, &
 dignitate eiusdē ecclesię, cui præfici-
 tur, sicut hodie sunt multę ecclesię
 cum dignitate mitrę, & baculi pasto-
 ralis, quę dantur in cōmendā, quis
 reculabit dicere ipsis præpositū non
 esse verum prælatum, & iisdē quali-
 tatibus potiri. † Et similis cōmen-
 da conceditur a Papa in titulum, nō
 ab ep̄o. Abb. in c. si constitit. 1. col.
 de accusat. potest tamen episcopus
 cōmendare ad sex menses, dum mo-
 do

do

do faciat infra terminū semestris sibi spectantis, & hoc iure ordinario, vt concludunt Doct. in eod. cap. nemo deinceps. Rebuff. de pacif. possess. nu. 57. potest etiam aliquis commendare quousq. a superiore prouidebit. arg. c. cum teneamur. de appell. quibus sex mensibus finitis, quando commendat ad tempus iure suo, se amplius non intromittet, quia ius suum dicitur expirasse gl. fin. in adducto sæpius cap. deinceps. nec per viam prorogationis. per Bal. conf. 164. quidam lib. 1. de illa prouisione, & commenda quousque a superiore prouidebit habemus decisionem Concil. gener. Tri. sess. 24. de refor. gen. c. 18. vbi loquitur de Vicaria, ponēdo vicarium in ecclesia vacante, de quo infra suo loco dicemus. † Cum autem ecclesia in commendatū confertur, vocandi sunt patroni, si in ea ad sunt, vel alij, quorum interesse potest prætendi, gl. in d. c. & reassūmit Sylu. in verb. commenda. nu. 3. vers. & rationi congruum est, ne ius competens ipsis auferatur ab eis inauditis, cum ecclesia sit cultrix iustitiæ. c. 1. de alien. feud. in vsib. feud. licet possit dari differentia si patroni sint ecclesiastici, vel laici, per ea, quæ dicit Abb. in c. cum propter nu. 6. de iure patron. quamquam de iure dicamus in Papa, in omnibus libere posse, per iura, quæ in alio supra diximus. † Et eas ecclesias commendatas curatas, & non curatas, seu quæcumq. alia beneficia cōmendata, siue ad tempus, siue in perpetuū, iure ordinario visitabit episcopus, & vbi tali iure non potest, supplebit tamquam delegatus Sed Apostol. Monasteria, Abbatias, Prioratus, Præposituras, in quibus deest regu-

laris obseruantia, beneficia secularia, & regularia qualitercumque commēdata, per amplā decisionem eius. Conc. Tri. sess. 21. de refor. cap. 8. nec est derogatum per al. iud. c. 20. eiusd. Conc. sess. 25. de regular. † Vnde si parochialis est ecclesia commēdata, videndum est, cui sit commēdata, vt non nisi constituto in ætate legitima, scilicet annorum 25. & in ordine sacerdotali. iuxta c. licet canon de elect. lib. 6. nec iuuat vnum sine alio, quia tex. copulatiue vtrumq. requirit, & ætatem 25 annorum, & sacerdotiū, & ita sequitur gl. in c. ei cui. de præb. eod. lib. & vtrobiq. Doct. & procedit tex. eiusdem c. nemo deinceps. alia gl. in clem. 1. de offic. vicar. Do. Florent. in sum. 3. par. tit. 15. c. 1. §. 6. vers. sed talis nec expectatur ips ad promouendum, & dispensari ad quodlibet ipsorum, respectu ætatis 25. annorum, de sacerdotio, & ecclesia parochiali ad solum Papam pertinet, non autem ad episcopum. eod. cap. licet canon, c. permittimus. de ætat. & qual. ipso libro. & glo. in ipsa clem. vnica de offic. vicar. nec ad mittimus opinionem Archidiaconi aliter sentientis, vt cōmuniter sequitur Doct. quia iure non expressum. † Item vnus duas parochiales non potest habere in commendam, seu duo beneficia curata, namq. sicut in cōpatibilitas inducitur ex duabus ecclesiis parochialibus, c. cum in cūctis de elec. c. de multa, de præb. ita, & p. duas curatas ecclesias commendatas Sylu. in verb. commenda. num. 7. Rebuff. de pacif. possess. nu. 64. Do. Pau. in tract. de offic. & pot. cap. Sed. Vac. par. 2. quæst. 3. & inde dicimus rationem, quia commendare ecclesiam,

non est remouere statum ecclesie, aut mutare qualitates, curam animarum, residentiam, & onera, in Doct. in saepe memorato c. nemo deinceps, maxime per mod. & ideo in impetratione alterius curati beneficij, faciendae est mentio de alio commendato. Gom. in ead. reg. & est communis curie stylus. † Et venit sub dispositione Inno. Tertii in d. de multa, cum vna cura retenta, reliquam infra sex menses post praedicti Conc. confirmationem relinquere habet necesse, etiam si fuerit sub nomine commendae perpetuae sess. 7. de refor. cap. 2. alias ipso iure priuatus existit. ead. sess. capit. 4. ideo videndum est, si quis forsitan adhuc possideat, non facta dimissione, & si dimiserit, & fecerit in fra tempus assignatum ab eodem Conc. licet iure antiquo propter necessitatem (quae non habet legem. l. rem legatam. ff. de adm. legat.) & vtilitatem ecclesiae, & etiam personarum, permittebatur priuata supra allegata. haec enim, duo necessitas, & vtilitas dispensationem solent inducere. tex. est cum sua gl. in c. 1. de cler. non resid. lib. 6. & in c. queris a nobis in fi. de aetat. & qual. † In ipsaq. visitatione inquiritur, si cura animarum est annexa, fideliter exerceatur, & quae renouatione, & restoratione indigent, reficiantur, etiam per fructuum sequestrationem. eod. cap. 8. sess. 21. aliaq. debita obsequia recte adimpleantur, & si forsitan viget regularis obseruatio, tunc episcopus paterne moneat superiores regulares vt iuxta regularia statuta, debitam viuendirationem obseruent, & obseruari faciant, alias si intra sex menses moniti, non fecerint, ipse eps, vt delegatus Sedis Apostolicae visitabit, &

corriget. §. & si in eis, & §. quod si ad moniti. co. cap. nullis in contrarium obstantibus priuilegijs, appellationibus, & exceptionibus, & c. vt ibidem mandatur. Si sacramenta fidelibus administrentur, cura ipsorum parochianorum (si adsunt) non negligatur, prouideaturq. in his, quae sunt de necessitate, & vtilitate ipsius ecclesiae suo regimini commendatae, & generaliter de omnibus, vt diximus de parochia. & ad ecclesijs parochialibus, & de simplicibus, si ea sunt, & iuxta quod canon ipsius Conc. de visitatione, & correctione dicit. † Insuper videndum est, ne sit mutatus status ipsius ecclesiae commendatae, non sit diminutus cultus diuinus solitus exerceri. Abb. in cap. quarelam. de elect. in princ. & hoc est ad modum necessarium, nam cum ecclesia fuerit subiecta, & commendata pleno iure: est in spiritualibus, & temporalibus data administratio: Solebant enim primu multi commendatarii parum solliciti esse de ecclesijs commendatis, nec ibi diuina celebrare curabant, sed fructus recolligere, sed nunc cessent haec incommoda. ex reformatione facta per Conc. Tri. & confirmata in dies, per Sum. Pont. Ideo per visitationem episcopi, succedit, faciendae debita prouisio. & vide quae dicit Abb. in c. de monachis colum. prima, de praeb. inde refert Sylu. eod. uerbo. in fine, commendatarium multis modis peccare, vt de beneficiario per Martin. Naparr. in suo Manual. capit. 25. numer. 112. vsque ad numero 140. † Postremo non est omittendum, vt videatur, si ipsi commendatarii, quicumque fuerint, & de quibuscumque ecclesijs in commenda-

dam prouisi, cuiuscūq. ordinis, & militarium, seu quocumq. alio titulo, fecerint publicam professorem fidei, iuxta decretum generale Concil. Tri-

den. sess. 25. de refor. gen. c. 1. & Bullam Pij Quarti, de qua satis in superioribus diximus, lib. 1. c. 15. nu. 15. & hoc lib. cap. 3. nu. 4.

DE ECCLESIIS PATRONATIS.

CAP. DECIMVM.

SVMMARIVM.

1	Ius Patronatus quid est. Ex quibus 16	Episcopus quando possit transferre ecclesiam patronatam.
	acquiratur, num. 2.	
	Est duplex. nu. 3. Qualiter probetur. 17	Clericus accipiens ecclesiam a manu laici qualiter puniatur.
	num. 4.	
5	Episcopi consensus facit ecclesiam patronatam.	18 Clerici instituti in beneficijs ad presentationem laicorum, non possunt ab ipsis remoueri absque autoritate episcopi.
6	Episcopus cum visitat ecclesias patronatas de quibus se debet informare.	19 Beneficio non potest renuntiari sine consensu episcopi.
7	Ius patronatus solet usurpari a potentioribus.	20 Ius patronatus qualiter possit donari sine episcopo.
8	Ecclesia patronata potest habere curam animarum, & qualiter episcopus instituet. Et cui debet ipsa ecclesia committi, nu. 9.	21 Ius patronatus an transeat cum vniuersitate.
10	Presentatus admitti non debet sine examine.	22 Ius patronatus an veniat in confiscatione honorum facta per iudicem laicum.
11	Episcopus quando instituet in ecclesia patronata sine consensu patroni.	23 Patronus quando debeat habere alimenta ab ecclesia.
12	Patronus occupans bona ecclesia qualiter puniatur.	24 Patronus seipsū presentare non potest. Pater potest presentare filium, idoneum tamen. nu. 10.
13	Ecclesie receptiuae, quae dicuntur.	25 Religiosi an retineant ius presentandi in ecclesijs.
14	Ecclesia posita in patrimonio Regum sunt priuilegiatae.	26 Presentatus ab homine praefertur presentato a femina, & qñ secus.
15	Patronus non potest imponere nouum onus in ecclesia.	

Modo ad ecclesiarū patronatarum visitationē est accedendū. † De quibus plura essent dicenda, eum sit materia utilis, fre-

quens in practica, ex multis quaestionibus continuo euenientibus, sed ea remittimus amplissimis dictis D. Cęsaris Lambertini episcopi insularum,

S qui